

INSTEAD OF SYNOPSIS

Opera-Mystery *Moby Dick* is based on Herman Melville's novel under the same title. On the plot level, it is a story of the hunt for the white whale. The main protagonist, Ahab, the captain of the whaler Pequod, is chasing Moby Dick to take revenge for his disability. His pursuit over many months ends with the sinking of the ship by the white whale and death of entire crew, with the solo exception of Ishmael, the narrator, chosen to give testimony to the truth.

Interwoven in this story of adventure is a rich symbolism, mostly based on the Bible. Thanks to this, *Moby Dick* is a universal tale about man's condition and his relationship with God, Nature and Destiny. In the sense, 'the white whale' can be a symbol of God (Nature), which metes out justice to man, whereas Ahab is a tragic searcher for the mystery of existence. The symbolism of the novel becomes more evident if we probe into the Biblical context of the names of the main heroes. Ahab was the seventh king of Israel who spread moral corruption and idolatry and who, upon his death, had 'his wounds licked by dogs'. His wife, Jezebel, was a murderer of the Lord's prophets. Ishmael, the son of Abraham and his slave Hagar, was dismissed from his father's household to the desert after Abraham's wife, Sara, gave birth to his legitimate heir, Isaac. The exiled Ishmael became the progenitor of the nomadic peoples, the eternal wanderers.

The Biblical references - evident in the presentation of the main characters of Melville's novel - have been brought out even more forcefully in the libretto. In the formal construction of the drama was used a device of combining the last scene of the novel which depicts Ishmael floating on the waves, following the destruction of the ship by Moby Dick, with the beginning of the novel (the chapter *Extracts*) in which Melville, using quotations, presents the large whale, Leviathan, from Biblical and literary perspectives. This provides a framework for the entire drama: the simultaneity of the beginning and the end, the end and the beginning. In this light, the words of Ishmael which open novel and the opera - 'Call me Ishmael', which present fully the ambiguity of this character and the novel's Biblical sources - gain a special importance.

EUGENIUSZ KNAPIK / KRZYSZTOF KOEHLER

ZAMIAST STRESZCZENIA

Moby Dick opera-misterium oparta jest na powieści Hermana Melville'a pod tym samym tytułem. W warstwie fabularnej to opowieść o polowaniu na białego wieloryba. Główny bohater powieści Ahab - kapitan statku wielorybniczego Pequod - ściga po oceanach Moby'ego Dicka, by zemścić się na nim za swe kalectwo. Wielomiesięczny pościg kończy się śmiercią całej załogi w zatopionym przez białego wieloryba statku. Przy życiu pozostaje jedynie Izmael - narrator i wybrany, który ma dać świadectwo prawdzie.

W tę przygodową fabułę wpleciona jest bogata, przede wszystkim biblijna symbolika, za sprawą której stał się *Moby Dick* uniwersalną przypowieścią o losie człowieka, jego relacjach z Bogiem, Naturą i Przeznaczeniem. W tym znaczeniu „biały wieloryb” może być symbolem Boga (Natury) wymierzającego sprawiedliwość zbuntowanemu człowiekowi, zaś Ahab staje się tragicznym poszukiwaczem tajemnicy bytu. Symbolika powieści zyskuje na znaczeniu, jeśli prześledzimy biblijny kontekst związany z imionami głównych bohaterów. Ahab siódmy król Izraela szerzący zgorszenie i bałwochwalstwo, któremu po śmierci „psy rany lizały”; jego małżonka Jezabel była morderczynią proroków Pana. Izmael, syn Abrahama i jego niewolnicy Hagar, został oddalony z dworu swego ojca na pustynię po urodzeniu przez Sarę Izaaka - prawowitego potomka Abrahama. Fakt ten sprawił, że stał się Izmael protoplastą nomadycznych ludów - wiecznych wędrowców.

Biblijne odniesienia widoczne przy konstrukcji sylwetek głównych bohaterów powieści Melville'a, zostały jeszcze wzmocnione w librecie. W konstrukcji formalnej dramatu został zastosowany zabieg polegający na połączeniu ostatniej sceny powieści - Izmaela unoszącego się na falach po roztrzaskaniu Pequoda przez Moby'ego Dicka - z początkiem powieści, w którym Melville w rozdziale *Wyimki*, posiłkując się cytatami, ukazuje biblijną i literacką perspektywę - Lewiatana. Dramat spięty jest więc kłamrą - jednoczesnością początku i końca, końca i początku. W tym świetle szczególnego znaczenia nabierają słowa Izmaela otwierające powieść i operę - „Call me Ishmael!” („Nazywaj mnie Izmaelem!”) - ukazujące w pełni wieloznaczność tej postaci i jej biblijne źródła.

EUGENIUSZ KNAPIK / KRZYSZTOF KOEHLER